

stanovski organizaciji za učiteljstvo ce-
le države, kaiti tako daleč niso dosledni
in možati, da bi priznavali onim tovarj-
šem, ki ne morejo pristati na njih me-
glena načela, da si ustanovijo oziroma
ohranijo svojo lastno organizacijo. Naj
si ne domišljajo, da je njih zasluga, ako
se nismo še nadalje cepili. Ako je danes
85% učiteljstva organiziranega v UJU
ni da bi moralo tako ostati. Pri tako te-
sni smeri, kot je bila pri nas stara, bi
moralo priti prei ali slei do nove cepit-
ve. Število samo tudi ne odločuje. Nima
organizacija pravice govoriti v imenu
celega stanu, ako ne izpovedava načel,
ki so lahko vsemu učiteljstvu skupna in
ako radi tega obstojajo še druge stanov-
ske organizacije. Število članstva tudi
ne odločuje v političnem življenju, ako
je na krmilu režim, napram kateremu
stoji močnejša organizacija v načelnem
nasprotstvu. To spada k politični abe-
cedi.

Kateri učitelji ie pravzaprav boli na- preden?

Zaman iščete izhoda iz načelnih pro-
tislovij. Ali ne čušte neprostovoljne ko-
mike vaše argumentacije? Pravite: Pri-
znavamo potrebo enotne organizacije za
vse učiteljstvo, a skupni so nam vsem le
pravni in gnotni interesi, duhovni pa nas
ločijo, toda le v Sloveniji, drugod so du-
hovi strpnejši (!). Ker pa mora stanov-
ska organizacija zastopati tudi duhovne
interese, ako se noče pogrezniti v mate-
rializem in zatajiti vse naše ideale, zato

v njej ne moremo organizirati vsega
učiteljstva brez izjeme, odnosno sloven-
ski klerikalci ne spadajo vanjo. Vseeno
na si lahko lastimo z ozirom na naše
število pravico, da zastopamo ves stan
in s polno odgovornostjo vsemu stanu.
To je duhovna tesnosrčnost, da več-
ja ni možna. Radi bi in zopet ne! Ali se
sploča zavračati tako argumentacijo?
Deklaracija govori o gotovih duhovnih
interesih, ki so nam vsem skupni. Abso-
lutne skupnosti duhovnih interesov ne
najdete niti pri dveh samostojnih oseb-
nostih.

Trdim pa mirno, da me lahko druž-
s kakim naprednim Slomškariem to ie s
takim, ki se resno zanima za šolske in
pedagoške zadeve in se prdno izobra-
zuje in snodnjuje, več duhovnih intere-
sov kljub različnemu političnemu naz-
ranju kot s kakim tovarišem, ki ie polit-
čen napredniak a v pedagoških zadevah
veik ignorant.

Ne pomaga vam nobeno izbegava-
nie. Samo dvoje ie možno: ali enotna
organizacija na osnovi načel, ki jih po-
stavlja deklaracija ali obstoi več sta-
novskih organizacij in nadaljnja cepitev
naših vrst z vsemi neizbežnimi zlimi
sledicami za stan in šolo.

Kdo hoče prevzeti odgovornost za to!

Trdno sem prepričan, da zmaga v
naših vrstah politična treznost nad stran-
karsko tesnosrčnostjo. Iz načistejših na-
gibov ie deklaracija nastala idealnem
ie rodil, idealizem bo vodil nieno smer
to zmage. Vinko Möderndorfer.

Načrt za potovanje članov UJU v Češkoslovaško republiko.

Vse vodstvo prevzame Beograd, ka-
teremu zagrebška in ljubljanska sekcija
dostavi vse potrebne podatke.

Udeležencev ie lahko največ 100
(najprikladneje 60), in sicer za Beograd
40, Zagreb 30 in Ljubljano 30.

Spisek udeležencev ie treba čim-
prej poslati Č. S. Obci Učiteljski.

Odhod se mora vršiti najpozneje
28. junija t. l., da se prepotuje zapadno
Češko še pred zletom v Pragi.

To ie smatrati kot prvi službeni po-
set UJU v Č. S. R. Reprezentativno vod-
stvo ima beogradska sekcija, odnosno
predstavništvo UJU. Tehničro vodstvo
ima zagrebška sekcija, ki ie po svojih
zastopnikih že osebno stopila v stik s
Č. O. U. v Pragi.

Vsak član mora do 1. junija vpla-
čati v potni fond 1200 Din, iz česar bo
plačala vsaka sekcija zase potnino, pre-
nočišče in hrano (trikrat dnevno) v Č.
S. R. do vključno Bratislave.

Pred Č. S. R. bi se ustavilo samo v
Gradcu, kjer bi si ogledali znamenito
vadnico, zavod za nerazvito (manjna-
darjeno) deco itd., eventualno še Linc.
Na povratku bi se lahko ogledali even-
tualno Dunaj, Semering ali Budimpešto,
toda brez obveze na to potovanje.

Pedagoški teden v Mariboru.

Lansko leto meseca maja ie prire-
dil Ped. did. krožek prvi pedagoški te-
den. Skozi ves teden so bila vsak večer
v kazinski dvorani za širše ljudske ma-
se predavanja o reformi šolstva.

Letos pa priredi »Krožek« od 12. do
17. aprila 1926 svoj drugi ped. teden, ka-

mor prde tudi 36 učiteljev(ic) iz mari-
borske oblasti. S tem ped. tednom ie
namreč spoiien tudi tečaj za rokotvorni
pouk, katerega bo vodil naš znani stro-
kovnjak g. ravnatelj Drago Humek. Do-
poldne in popoldne se bo vršil tečaj, zve-
čer pa predavanja naših najboljših, pri-

naravnih sil delujočih in delečih dobrne
in zlo. Ta zavest onemoglosti in večne
odvisnosti se javlja zlasti v religiji kmet-
skega ljudstva, na tudi povsod v življe-
nju napram silam, ko čuti, da jim ni kos.
Kaiti predstavniki svet seliaka ni ve-
lik. Zunanj vtisi, ki jih sprejema, so ved-
no isti. Posameznosti v življenju nara-
ve ne opaža, ako ni nani opozorjen. Ker
na se to: kar doživlja, vedno ponavlja,
so vtisi v njegovu duši tem trajnejši in
to, kar dobiva po navadi svojo sankcijo,
postane zani avtoritativno in to avtorit-
teto ie le težko premagati. Zato počasni
razvoj na kmetih, neodločnost in trna
seliaka, nezaupljivost in mržnja napram
novotarijam. On ie to, kar imenuje Ne-
mec »Gewohnheitsmenschen«. Tako na-
stajajo gotove navade, ki jih nazivljamo
šego in običaji in ki dobivajo svojo ve-
liavo v skupnem, zajedniškem življenju
na vasi.

Izločen iz te vaške zajednice pod-
lega kai rad močnim vtisom, ki jih nudi
mesto. Sai ie vendar njegova fantazija
polna romantike, nagnjene k nenavad-
nemu eksotičnemu njegova religija pol-
na mitoloških predstav, njegove prav-
lice poznajo le nasprotje med boga-

znanih strokovnjakov, med njimi dva
univerzitetna profesorja. Razpravljali
bodo o »Duševnem in telesnem razvoju
našega otroka« v sledečem redu:..

V ponedeljek 12. aprila 1926 dr. Fr.
Toplak: Dojenček.

V torek 13. aprila 1926 dr. Karl
Ozvald: Predšolska doba.

V sredo 14. aprila 1926 dr. Fran
Žgeč: Šolska doba.

V četrtek, 15. aprila 1926 Gustav
Šilih: Mladiška doba.

V petek 16. aprila 1926 Anton Ska-
la: Duševno zaostali otroci.

V soboto 17. aprila 1926 dr. Ramiro
Bujas: O izboru poklica.

Dr. Toplak nam bo podal ves telesni
in duševni razvoj otroka od njegga spo-
četka do takrat, ko dojenček shodi. Go-
voril bo o higijeni otroka in snloh o prav-
ilni negi neoboljlega malčka.

Vseučiliški profesor dr. Karl Ozvald
bo obravnaval otroka do šestega leta —
njegva duševni razvoj — vpliv družbe in
okolice, v kateri otrok vzraste, o igri itd.

Šolsko dobo, kot eno najvažnejših
dob v človeškem življenju, nam bo tem-
elito razložil dr. Fran Žgeč na podla-

Višja pedagoška šola.

Članek »Višja pedagoška šola«, ka-
terega ie objavil »Klub slov. slušateljev
na višji pedagoški šoli v Zagrebu« v 12.
številki »Učit. Tov.« od 25. marca 1926
ie žaljiv za učiteljstvo meščanskih šol,
radi česar se oglašam; društvo meščan-
skošolskih učiteljev nai na samo prote-
stira proti pisanju takih člankov.

Za dane konstatiram ie to-le: Čla-
nek ie v vsem tudi vsebinsko pod vsako
kritiko, zato ne morem verjeti, da bi ga
pisal Klub slov. slušateljev. Pa bodi!

Neki tovariš, ki ie danes tudi sluša-
teli na višji pedagoški šoli, se ie pred
kratkim izrazil, da ie letos na višji pe-
dagoški šoli mnogo statistov. Čudno ie
to slišati in težko verjeti — vsaj do dan-
es — a zgornji članek nam da misliti,
sicer bi članek ne tožil »z žalostjo« no
zabavi in družbi in del dolgo jeremijado,
koliko in kako se morajo ubogi slušate-
lji učiti in z učenjem mučiti.

Iz lastne prakse vem, da učenec, ki
ga predmeti zanimajo in vesele, nikdar
ne toži in nikoli mu ni učenja teh pred-
metov preveč. Vse napravi z zadovolj-
stvom in veseljem, tudi se s tem nikdar
ne baha, ako mu ie res kaj do stvari.

Piscu zgornjega članka bi moralo
biti znano, da ie ravno v Sloveniji veli-
ko tovarišev, ki žele in hočejo resno št-
dirati za meščanskošolske učitelje in ki
so nosili za sprejem v višjo pedagoško
šolo, a so bili vsled pomanjkanja prostora
odklonjeni. Tem bi ne bilo učenje v
balast, ker jim ie res do tega! Tem ie

ej »Ponisnic o razvojnem stanju otroka«,
katere ie izdal »Krožek« in jih ie učitelj-
stvo posameznih šol pred kratkim izpol-
nilo in vposlalo. Iz njih se nam zrcali ves
duševni razvoj otroka do pubertete.

Predsednik »Krožka«, agilen profe-
sor Gustav Šilih, nam bo orisal bistvo,
potek in trajanje pubertete in adoles-
cenčne dobe. Govoril bo o čustvenosti,
volji in intelektu v tej dobi; o razmerju
mladostnika napram družini, etiki, reli-
giji, umetnosti. Kot ilustracije mu bodo
služile zlasti primeri iz slov in tuje knji-
ževnosti.

Strokovni učitelji na pomožni šoli
Anton Skala bo govoril o patoloških ti-
pkih — povdarjal vzgojni moment. Pre-
davanje bo zelo temeljito in zanimivo,
ker bo predavatelj govoril iz izkustev
svoiega dela.

Slednjč nam bo govoril še univer-
zitetni profesor dr. Ramiro Bujas iz Za-
greba o izboru poklicev, kar ie eminent-
ne važnosti za vse bodoče življenje po-
sameznika. V drugih državah imajo že
urade za nasvetovanje poklica. Na to
predavanje opozarjamo zlasti naše obrt-
niške kroge.

višja pedagoška šola resna naprava in
sveta, kakor ie tudi vsem nam »starej-
šim«, zato bi takih člankov o njej (kot ie
zgornji) ne spuščali v svet. Ako bi kaj
pisali o višji pedagoški šoli, bi pisali ta-
ko, da bi se pokazali res nie njeni.

Dragi tovariši v »Klubu«. Vi ste od-
šli na višjo pedagoško šolo z namenom,
da boste študirali in si pridobili višjo
izobrazbo. Resnično višjo izobrazbo si
na človek ne pridobi kar v par »dolgih
mesecih«, ampak šele po dolgih letih.
Zato na hitro in temeljito na delo, da se
vam bo čim prei lažje praktično udele-
stevati — seveda po svojih resničnih
zmožnostih in nas krepko podpirati ie v
resnem delu za višji napredek in uvel-
d naših meščanskih šol.

Tudi bi ne bilo najbrže prav nič na-
pačno, ako bi se zg. slušatelji nekoliko
boli brigali za dosedanje delovanje se-
danih meščanskošolskih učiteljev in
njihove strokovne organizacije v tem
pogledu.

H koncu izrazim še to-le nobožno
željo, zg. slušatelji(ce) nai bi ne misli-
li na kaste učiteljstva, temveč na to: ka-
ko nai se združimo vsi pro-
svetni delavci od najnižje
do najvišje organizirane šo-
le (univerze) v eno močno
stanovsko organizacijo. —
Prežeti takih misli Vas pričakujemo.

Anton Fakin.

strokovni učitelji mešč. šole.

Kako ie nastala Deklaracija?

Še enkrat sem primoran, že tudi
nerad, da izpregovorim v tej zadevi.

Debata ie začla na opozilo pot oseb-
nih očitkov. Tovariš Germek ie zapisal
v zadnjem svojem članku to-le besede:
»Ako bi vsak stanovski tovariš podre-
dil osebne interese koristi celote, bi tudi
deklaracija izostala. Zato so tisti, ki so
spravili deklaracijo v svet, hudo grešili
nad celim stanom.« Ne tako!

Ko bi poznal tovariš Germek histo-
riat deklaracije, bi bil previdnejši v

svoji sodbi. Zato sem primoran nekoliko
pojasniti prave vzroke, ki so rodili de-
klaracijo. Dolžan sem to storiti radi onih
tovarišev, ki stoje v ospredju pokreta in
ki jih poznam kot čiste značaje.

Kot bivši večletni predsednik dru-
štva, iz kolega ie deklaracija izšla in kot
član oži, sosv imam upogled v razme-
re in noznam ozadje cele zadeve, po-
znam pa tudi rahločutnost tovarišev
svoiega društva v vseh zadevah, ki se
tičejo stanovske časti in discipline ter

Kar ie bila tam skupna zemljiška last,
mora biti tu zajedniški kapital v obliki
zadruga. Iz nje nai zopet zrastejo organ-
sko nove šege in običaji, skladni s kmet-
skim življenjem, nai nastanejo s ponav-
ljanjem istih dejanj, potom vaie in na-
vade. Pristni običaji ie zrastle iz bistva
narodove duše, nastal ie nezavestno, in-
štinktivno. Posamezniki so sicer nie no-
silci, a s svojo osebnostjo niso stopili
nikdar v ospredje.

Voina ie tudi od našega kmeta za-
hlevala težke žrtve, a pomagala ie vsaj
večinj — žal samo trenutno — izkopati
se iz dolgov, jim dala v gnotnem ozlru
zopet možnost svobodnega gibanja. Da-
la ie našemu kmetu zopet izgubljeno sa-
mozavest, ker ie opazil, kakšnega po-
mena ie v državi, zlasti še za mesto. Ta-
ko ie našel zopet samega sebe. To lah-
ko nastane začetek nove dobe za kmet-
ski stan, ampak tudi le takrat, ako ne
vede v slepo posnemanje mestnih na-
vad in uredb, marveč, ako bo kmetiski
ponos vodil kmeta k uvaževanju in po-
vdarijanju tega, kar ie niemu lastnega,
domačega, ako bo služil ustanavljanju
organizacij, ki bodo pravi izraz intere-
sov in bistva domače kmetске grude.

LISTEK.

Naš ideal kmetske občine kot gospodarske in kulturne zajednice.

(Konec.)

Drugače na deželi. Tu ie doma irra-
cionalnost. Pokojnost življenja, eno in
isto ponavljajoče se delo v vsakem let-
nem času, eni in isti vtisi okolice dovo-
ljujejo prevdarno mirno doživetje in iz-
živetje, močno pospešujejo čuvstveno
stran življenja, delovanje fantazije, kole
plod so baikie, pripovedke, narodne pes-
mi itd. Te so doma na deželi ne v me-
stu. Življenje in umetnost na deželi ima-
ta najvno noto, izvira iz harmonije
med človekom in naravo. Vsaka umet-
nost ie neposreden izraz notranje eno-
nosti vaške zajednice, dane po naravi in
delu.

Mogoče ni nič za deželo tako zna-
čilno kot potreba po neki avtoriteti.
Vzrok temu bo treba predvsem iskati v
zavesti traine odvisnosti od narave, od

si predstavljam njih ogorčenje radi izpada tovariša Germeka.

Mi, ki živimo daleč stran od zadržane ljubljanskega ozračja, kjer pač brez osebnosti ne moremo rešiti nobene večje stvari, smo za take stvari občutljivejši kot v naši centrali. Pri nas tudi nihče ne more razumeti, da bi načela, izražena v deklaraciji, ki so pri nas temelji stanovskemu edinstvu, mogla drugod temu edinstvu škoditi. Kričala mora biti drugod, ne v deklaraciji. Mogoče moja pojasnila nekoliko pripomorejo, da se bo zadeva gledala in presojala s pravilnejšimi očmi.

Kje je deklaracija nastala in kdo jo je povzročil?

Izšla je iz odbora Učiteljskega društva za Mežiško dolino. Nihče razven njegovih članov ni imel pri sestavi nikake besede, od nikoder tudi ni prišla kaka iniciativa za njeno sestavo. Spremembe, ki so se pozneje izvršile, so malenkostne. Društvo nosi torej polno odgovornost in na se nani naslovi vsa kritika.

Kakor je trda ugotovitev, ne morem mimo nje: Deklaracija je bila naravnost izjavljena od bivšega vodstva poverjeništa. Klub priškom, prijateljskim nasvetom, opozorilom od raznih strani, je vztrajal tovariš Jelenc na svojem strankarsko orientiranem stališču v stanovski politiki. Smatral je vztrajanje pri stari smeri kot nekako časno zadevo, kot stvar hvalečnosti napram stranki, ki ji pripada on in velik del učiteljstva. Članstvo pa je to enostransko smer čimdalje odločneje odklanjalo. Delalo je to smer soodgovorno za padanje stanovske morale, za naraščanje partizanskih vplivov na šolstvo, za pravno nesigurnost učiteljstva za padanje vpliva in vpliva poverjeništa pri vseh drugih strankah.

Najodločneje stališče napram strankarski smeri stanovske politike je vedno zastopalo naše učiteljsko društvo, ki se je od svojega postanka dosledno zavzemalo za brezkompromisno stanovsko edinstvo vsega učiteljstva in popolno strankarsko neodvisnost stanovske organizacije. Popolnoma zgrešeno je mnenje, da imajo naše društvo v rokah radikalni elementi. Predsedoval sem mu več let, sam sem zastopal to smer in enako nairesnejši, naitreznejši člani — tudi vsi demokrati. Naše stremjenje je šlo za tem, da združimo v svojem društvu vse učiteljstvo v okraju in tako so v niemi v resnici organizirani vsi stanovski člani od prvega do zadnjega kljub različnemu mišljenju. Družila nas je vedno narodna zavednost, ker smo večinoma vsi živeli prei pod nemškimi pritiskom in se navadili duhovne strdlivosti napram rodnemu bratu. Smatrali smo vsi kot stvar značajnosti, močnatosti in poštenosti, da spoštujemo prepričanje drugomislečega tovariša, da ga ne silimo k ničemu, kar bi nasprotovalo njegovi vesti in da uredimo smer in delovanje društva tako, da se bo čutil vsak član v niemi domačega.

Deklaracija ni zato nikak produkt teoretičnega razglabljanja, ampak so njena načela praktično preizkušena in nas niso nikoli ovirala pri resnem delu. Slovašev v tem smislu, da ne bi imel vsak član svojega političnega prepričanja, pa v našem društvu ni. Če se hoče našemu društvu kaj očitati, potem se mu more edino to, da je vzelo načela zdrave stanovske politike povsem resno in jih je dosledno izvajalo. Baš radi tega niso soglašali s smerjo poverjenika niti politični somišljeniki njegovi, ker so videli, da je protivna mišljenju drugomislečih tovarišev-članov.

Vkljub vsemu nezadovoljstvu z razmerami v organizaciji pa se je društvo in članstvo strogo pokoravalo stanovski disciplini. Ni bilo zborovanja, ne društvenega poročila, kjer se ne bi podčrtala naša zahteva po strogo stanovski smeri v organizaciji in po raznih, žal neobjavljenih sklepih je bilo poverjeništvu točno informirano o mišljenju društva. Dasi se ni oziralo nani in so bila predala stanovskega glasila za vsako kritiko stanovske politike poverjeništa zaprta, se vendar vsa leta ni društvo, ne kak član ni zatekel v javnost ali v kak drug list. Stanovska disciplina jim je to zabranjevala.

Ko je bila na dr. izdana parola, da volimo tovariša Jelenc kot zastopnika v šolsko oblast, so ga volili vsi člani od prvega do zadnjega, tudi »klerikalni«.

Le enkrat je stopilo društvo iz svoje rezerve, ko je na zborovanju jeseni leta 1924, v Dravogradu skupno s sedmima društvi protestiralo proti

kršitvam naše službene stalnosti pod drugim PP režimom. Storilo je to radi tega, ker je molčalo poverjeništvu, da ne zapravi moralne legitimacije protestirati tudi proti nasilnem drugemu režimu.

Tovariš Jelenc je na tem zborovanju branil ukrepe režima in javno zagovarjal naslon na svojo stranko ter s tem izzval nezavestno. Ta zadeva se ni nikdar pravilno kvadrirala in članstvo, ki je v zadevi stanovske morale in časti skrajno občutljivo, je smatralo to zadevo kot nerazčiščeno in odbrto.

Naši zastopniki na pokrajinski skupščini v Šoštaniu niso smatrali radi Jelencove tridesetletnice kot primerno, spravljati zadevo na dnevni red Računalno se je tudi z možnostjo prostovoljnega odstopa poverjenika.

V taki situaciji se je nahajalo društvo, ko je bil objavljen dnevni red seje širjega sosveta s točko: Smer naše stanovske politike. Društveni delegat je bil torej naravnost primoran zastopati tam stališče in mišljenje svojega društva ter iznesti njegove pritožbe. Ko bi ta točka ne bila postavljena na dnevni red seje širjega sosveta, bi se bila zadeva razčistila na prihodnji skupščini.

Zakaj je prišla točka o smeri stanovske politike na dnevni red seje širjega sosveta?

Kot član ožjega sosveta sem imel večkrat priliko pojasnjevati stališče našega društva in opozoriti na nezadovoljstvo s smerjo poverjenika.

A nič ni moglo tovariša Jelencu prepričati, da njegovo stališče ne bi bilo pravo. Očitno se je vedno zavzemal za čim tesnejše stike organizacije z njegovo stranko in vsako kritiko njenih ukrepov, vsako zahtevo po politični nevtralizaciji organizacije je smatral kot nepriazen akt napram svoji stranki in se skliceval na tradicije naše stanovske politike.

Ker je »Učiteljski Tovariš« objavil nekaj člankov, ki se niso strinjali s tem staljščem poverjenika, je zahteval na seji ožjega sosveta okt. in nov. meseca, da se mora razčistiti stališče do smeri stanovskega glasila in je izjavil, da bo za »Učiteljskega Tovariša« zahteval na seji širjega sosveta redakcijski odbor, ker se »Učiteljski Tovariš« zavzema za depolitizacijo in napada (!) njegovo stranko.

In tako je prišla po njegovi zahtevi in želji točka o smeri naše stanovske politike na dnevni red seje širjega sosveta.

Zakaj okrajna društva niso dobila prej deklaracije v roke?

Dne 24. decembra 1925 je prinesel »Učiteljski Tovariš« dnevni red seje širjega sosveta in na dnevnem redu je bila tudi prej omenjena točka. Pod dnevnim redom je bila opomba, da morajo društva tri dni pred sejo poslati poverjeništvu eventualne predloge.

Časa je bilo malo, ker so člani našega društva prejeli »Učit. Tov.« šele 26. decembra 1925, seja širjega sosveta se je pa vršila že 10. januarja 1926. Dne 30. decembra 1925 se je sestel društveni odbor, da se posvetuje o tej točki dnevnega reda seje širjega sosveta. Zavzel je svoje stališče precizno, kakor ga je zastopal prej in tako je nastala deklaracija.

Mariborski sestanek.

Da bi pa v tako važnem vrašanju bili informirani tudi drugi člani širjega sosveta in da bi za svoje načelno stališče pridobilo društvo tudi druge člane, je bil naprošen tovariš Hren, ki je v ožjem sosvetu zastopal enako stališče, da je sklical še prej sestanek v Mariboru dne 3. januarja 1926.

Ob sebi umevno se je namreč smatralo, da se smejo člani organizacije v načelnem oziru svobodno kretati in sestajati in nihče ni računal, da bo kdo smatral tako izmenjavanje mnenj med člani kot zahrbtnost, ko ga je treba vendar naravnost pozdravljati in pospeševati.

Povabljeni so bili tudi člani ožjega sosveta, ki so se že na seji v oktobru mesecu odkrito izjavili za novo smer. In če je prišel na ta sestanek tudi tovariš Dimnik, se mi zdi povsem umevno, ker je na sejah ožjega sosveta in tudi v listu že prej odkrito zastopal svoje novo stališče in se je radi tega tovariš Jelenc izrazil, da bo treba postaviti za list redakcijski odbor.

Zabranjevanje takega sestajanja in dogovarjanje v razčiščenje idejnih smeri bi bilo enako duhovnemu nasilju in na-

ravnost kvarno za duhovno življenje organizacije. Sicer pa člani ožjega sosveta v Mariboru niso zastopali ničesar novega, ampak samo ono, kar so že prej odkrito zahtevali na sejah ožjega sosveta. Torej očitki, ki se jim delajo, niso na mestu.

Ali je bila deklaracija naperjena proti osebi poverjenika Jelenc?

Deklaracija zastopa le načela, ki jih lahko priznava vsakdo, komur je dobrobit stanu pred vsem drugim na srcu. In v Mariboru se je videlo, da ni le večina ožjega sosveta, ampak tudi drugo učiteljsko zavzeto za izvajanje nove, odločno stanovske smeri. Zato je bil tam sprejet — menda po tovarišu Dimniku — stavljen predlog, naj se ponovno opozori tovariša Jelenc, da učiteljstvo ne odobrava njegovega stališča ter se je pooblastilo tovariša Potočnika, da mu to sporoči.

Tovariš Potočnik je to storil še isti dan, to je teden dni pred sejo širjega sosveta s pismom od 3. januarja 1926, v katerem pravi med drugim sledeče: »Kakor poznam razpoloženje velike večine učiteljstva glede nakliranja naše organizacije s političnimi strankami, vem da Tvoje naziranje ne bo prodrlo, ker se isto s stanovsko političnega stališča ne da z uspehom zagovarjati. Zato mislim, da bi bilo najbolje, ako no argumentaciji, ki bi jo izneslo učiteljstvo, izjaviti, da pristaneš na načela večine, da pa vendar želiš, da bi se stranke, s katero si dolgo vrsto let delal za dobrobit učiteljstva in šolstva v našem glasilu ne napadalo brez stvarne potrebe (Saj se je tudi ni! — Op. uredn.), da pa boš z ozirom na nastali položaj vkljub temu pri prihodnji pokrajinski skupščini izjavil potrebne konsekvence. Na ta način bi se z unoštevanjem razmer na eni strani in z unoštevanjem Tvojih zaslug za stan na drugi strani izšlo še nekako najbolje zadovoljivo. Ako bi pa tega ne hotel prevzeti, kakor Dimnik za svoje stališče referat sam, ali pa poveriš z njim koga, ki bi mogel Tvoje mnenje zastopati: uspeha pa v pričo stvarnih in

tako logičnih protargumentov ne bo mogel pričakovati.«

Iz tega pisma je jasno razvidno, da zadeva ni bila naperjena proti osebi poverjenika Jelenc, temveč se je osebo čuvalo. Ne more na nihče zahtevati, da bi ozira na eno osebo šli tako daleč, da ne bi smeli zavzeti in povdariti pravilnega načelnega stališča v stanovski smeri.

Pravočasna predložitev deklaracije poverjeništvu.

30. decembra 1925 je bila deklaracija sestavljena, 3. januarja 1926 se je vršil sestanek v Mariboru, ki je imel namen izločiti iz deklaracije vse ono, proti čemur bi imeli zastopniki učiteljstva pomisleke in na to predlog šele predložiti poverjeništvu.

Nato je naše društvo poslalo svoj predlog poverjeništvu v Ljubljano, da ga je isto še imelo pred določenim terminom pravočasno v rokah.

Da pa člani širjega sosveta ne bodo neinformirani in lahko iznesejo protargumente in nasprotno stališče, je tovariš Mencin (ker ni bilo časa in ne imati, da bi to storilo poverjeništvu), razposlal istočasno kot poverjeništvu, deklaracijo tudi društvu, kar je tudi omenil v dopisu na poverjeništvu. Če niso dobili vsi pravi zastopniki tega v roke, so bili pomanjkljivi naslovi.

Če tov. Jelenc ni hotel dati tega predloga vkljub zahtevi v razpravo na seji ožjega sosveta, ki se je vršila pred sejo širjega sosveta dne 9. jan. 1926, to po mojem mnenju ni bilo pravilno.

Kdor ta dejstva uvažuje, uvidi, da je bilo postopanje s strani deklaracijev popolnoma pravilno.

Ne pričakujemo, da bi se vsi člani organizacije mogli sprijazniti z novo smerjo, eno smemo zahtevati, da ne podtikajo iniciatorjem pokreta drugih nagibov, kot so jih imeli. Vem, da so ti nagibi bili čisti, zato tudi deklaracijsko vzbujanje med učiteljstvom v svojih posledicah more roditi le dobre sadove za naš stan.

Peter Močnik.

RADOSLAV KNAPLIČ:

Proglas-Deklaracija.

(Dalje.)

Za to javnost poznam samo eno pot, nastopiti namreč proti nji po fašistovski tako drzno nasilno ustrahotitve (teroristično), da bode pred nami vsa zlezla pod mizo, kar doseči je enostavno nemogoče, sicer bi na v trenutku takega ali podobnega nastopa nehali biti vzgojitelji in učitelji. Z ozirom na ostalo javnost, režim in na politične činitelje pa bi morali prav vsi in vse do zadnjega razviti v šoli zlasti pa zunanje v vseh disciplinah in strokah toliko delavnost, da bi v dejanju visoko nadkrili celo Gregorčičev pesniški proglas:

Življenje naj bode ti delaven dan, kar more, to mož je storiti dolžan!

čemu bi vsi in vse do zadnjega gotovo ne mogli ustreči.

Uprav v politiki se odlikujoči, v nji se izpostavljajoči možje so ustvarili na

svetu kaj stvarnega (realnega). Jugoslovansko prosvitljeno škof Strossmayer je ustvaril svojemu narodu odlično kulturne naprave. Dr. Korošec je kot politik pomagal v diplomaciji ustvarjati Jugoslavijo. Vseučiliški profesor dr. Masaryk, ta v politiki največji globokomislec je kot načelnik jugoslovanskega odbora za časa svetovne vojne v Ameriki, podpiran od Angležev in Francozov, ustanovil države tlačenih narodov. Da sta bila naš Slomšek in Prešeren le količkaj v narodni politiki vzbujena, bi bil naš narod v urodnem času že v Avstriji dobil svoje srednje šolstvo in ulednjen jugoslovanski (ilirski) književni jezik, a ker nista bila politika sta ustvarjala le nestvarne (nerealne), t. i. le duševne (idealne) proizvode.

(Dalje prih.)

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

POŠT. ČEK. RAČ. 10.761 REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO TELEFON ŠTEV. 312

VABILO

na

XXIII. REDNI OBČNI ZBOR

ki bo

v nedeljo, dne 9. maja 1926, ob 10. uri v Ljubljani, Franciškanska ulica šte. 6.

DNEVNI RED:

1. Poročilo upravnega sveta o združnem poslovanju.
2. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1925.
3. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
4. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
5. Volitev upravnega sveta za dobo treh let.
6. Volitev nadzorstva za dobo enega leta.
7. Prememba pravil.
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se skliče s tem pol ure pozneje drugi občni zbor v istem prostoru in z istim dnevnim redom, ki je po § 31. združnih pravil sklepčen ob vsakem številu združnikov.